

3 – Řídící struktury

Příklad 3.1

Jaká bude výstupní hodnota proměnné suma?

```
#include<stdio.h>
main()
{
    int i, suma = 0;
    for(i=0;i<10;i++) {
        switch(i) {
            case 0:
            case 2:
            case 3:
            case 5:
                suma++;
            default:continue;
            case 4:
                break;
        }
        break;
    }
    printf ("%d",suma);
}
```

Příklad 3.2

Následující program je ukázkou toho, kterak program nemá rozhodně vypadat. Proto ho přepište bez break, continue a goto.

```
/* Spočte pocet zadanych 'a' */
#include <stdio.h>
#include <ctype.h>
#include <stdlib.h>

int main( void )
{
    int pocet_a = 0;
    char c;
    c = getchar();
    while (1)
    {
        if (c == '\n')
            break;
        if (isdigit( c ))
            continue;
        if (c == 'a')
            goto pridej_a;
        get_next_char:
        c = getchar();
        goto konec;
        pridej_a:
        pocet_a++;
        goto get_next_char;
        konec: ;
    }
    printf("%d",pocet_a);
    exit( 0 );
}
```

Příklad 3. 3 a)

Následující program ukazuje praktické použití všech probraných příkazů (program byl s úpravami převzat z lit.2). Program pracuje jako jednoduchá kalkulačka. Je-li zadáno první číslo, libovolný počet mezer, operátor, libovolný počet mezer a druhé číslo, spočte výsledek příslušné matematické operace. Při špatně zadaném operátoru program hlásí chybu. Použité funkce jsou umístěny v souboru uzitek.h. Vyzkoušejte funkci programu také při špatně zadaném čísle (např. 1E3 * 123).

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include "uzitek.h"

int main( void )
{
    extern double parse_num(), evaluate(); /* použite funkce */
    extern void skip_spaces(); /* použite funkce */
    double op1, op2, answer;
    int operator;

    printf( "Enter <number> <op> <number><newline>: ");
    skip_spaces(); /* preskacu vsechny mezery */
    op1 = parse_num(); /* nactu cislo */
    skip_spaces(); /* preskacu vsechny mezery */
    operator = getchar(); /* nactu operator */
    skip_spaces(); /* preskacu vsechny mezery */
    op2 = parse_num(); /* nactu cislo */
    answer = evaluate( op1, op2, operator );
    printf( "%f\n", answer ); /* tisknu vysledek */
    exit( 0 );
}
```

Příklad 3.3 b)

toto je obsah souboru uzitek.h

```
#include <stdio.h>
#include <ctype.h>
#include <stdlib.h>
#define DECIMAL_POINT '.' /* mohu menit tecku za carku */

double parse_num()
{
    int c, j, digit_count = 0;
    double value = 0, fractional_digit;

    while (isdigit( c = getchar() ) ) /* zpracuju cast vlevo od tecky */
    {
        value = value * 10;
        value = value + (c - '0');
    }

    /* Kdyz neni c cislice, podivam se, zda to neni desetinná tečka */
    if (c == DECIMAL_POINT) /* get fraction */
        while (isdigit( c = getchar() ) ) /* zpracuju desetinnou cast */
        {
            digit_count++;
            fractional_digit = c - '0';
            for (j=0; j < digit_count; j++)
                fractional_digit = fractional_digit/10;
            value = value + fractional_digit;
        }
}
```

```
    }
    ungetc( c, stdin ); /* znak, který už není mezerou, vrátím do bufferu */
    return value;
}
```

```
void skip_spaces(void)
{
    int c;
    for (c = getchar(); isspace( c ); c = getchar())
        /* prázdný příkaz */
        ungetc( c, stdin ); /* znak, který už není mezerou, vrátím do bufferu */
}
```

```
/* Tisknu zprávu, o jakou jde chybu. Funkce je typu void neboť nevrací hodnotu, pouze něco dělá
*/
```

```
#define ERR_INPUT_VAL 1
#define ERR_OPERAND 2
#define ERR_OPERATOR 3
#define ERR_TYPE 4
```

```
void print_error( int error_code )
{
    switch (error_code)
    {
        case ERR_INPUT_VAL:
            printf("Error: Illegal input value.\n");
            break;
        case ERR_OPERAND:
            printf("Error: Illegal operand.\n");
            break;
        case ERR_OPERATOR:
            printf("Error: Unknown operator.\n");
            break;
        case ERR_TYPE:
            printf("Error: Incompatible data.\n");
            break;
        default: printf("Error: Unknown error code %d\n",
                        error_code);
            break;
    }
}
```

```
/* Tato funkce vyhodnotí výraz, jsou-li zadány dva operandy a operátor */
```

```
double evaluate( double op1, double op2, char operator )
{
    extern void print_error ();

    switch (operator)
    {
        case '+': return op1 + op2;
        case '-': return op1 - op2;
        case '*': return op1 * op2;
        case '/': return op1 / op2;
        default : /* Illegal operator */
            print_error( ERR_OPERATOR );
            exit( 1 );
    }
}
```

Popis obsažených funkcí v uzitek.h a úkoly pro řešení:

- funkce `parse_num` umí přečíst řadu číslic včetně desetinné tečky a přeměnit ji v číslo. Dobře si povšimněte zejména do sebe vložených příkazů.
- funkce `skip-spaces` přeskáče všechny načtené znaky, které jsou mezera. Je užít cyklus `for`, který nedělá nic. Poslední načtený znak, který už je nemezera, je vrácen do bufferu - to je častá finta, neboť by se jinak znak poztrácel.
Tento program přepište pomocí cyklu `while`.
- `print_error` jednoduchá funkce, která napíše hlášku podle kódu, který je jí poslán.
- funkce `evaluate` : vyhodnotí matematický výraz dle zadaného operátoru. Doplňte tuto funkci tak, aby při zadaném znaku `M` vypsala větší z obou čísel a při `N` menší číslo. Jako další rozšíření doplňte pro `P` výpočet x^y . Pro tuto operaci je v C funkce `pow()`. Přesný popis si najděte v helpu. Je nutno užít `math.h`.
- Vzhledem k tomu, že `scanf()` již umí jak přeskákat mezery, tak zpracovat desetinné číslo, zjednodušte program za využití této funkce.
- Dále zcela vynechte použití proměnné `answer`.
- Program obsahuje řadu operací, které jsou částí tzv. standardních knihoven jazyka C. Prohlédněte si jejich popis v helpu.

Příklad 3.4

Následující program ukazuje použití nekonečné smyčky. Jedná se opět o předcházející kalkulátor, nyní s užitím funkce `scanf()`, tedy v mnohem jednodušší podobě. Program počítá stále další a další výpočty. Cyklus by měl být zakončen např. `CTRL-C` nebo `CTRL- break`. Nutno ovšem dopředu vyzkoušet, zda tyto pokyny program skončí. Např. autorka tohoto textu musela provést reset.

```
#include <ctype.h>
#include <stdio.h>
#include "uzitek.h"

int main( void )
{
    double op1, op2, answer;
    extern double evaluate();
    char operator;

    while (1)
    {
        printf( "Enter <number> <op> <number>"
            "<newline>: ");
        scanf( "%lf %c %lf", &op1, &operator, &op2 );
        answer = evaluate( op1, op2, operator );
        printf( "%f\n", answer );
    }
}
```

Příklad 3.5

Napište program, který rozčlení přečtené znaky do následujících skupin:

```
ZNAMENKA ( " , ? ! : ; ( ) . ' )
CIFRY ( '0' - '9' )
PISMENA ( 'a' - 'z', 'A' - 'Z' )
BILE_ZNAKY ( mezera, '\n', '\r', '\t' )
OSTATNI ( cokoliv jineho )
```

Napište dvě verze : první se `switch` a druhou s `if, else` a `return`. Porovnejte délku a přehlednost programu.

Příklad 3.6

Ověřte na následujícím programu podivné chování při špatně zadané podmínce pro větvení (if). Zatímco větvení by mělo fungovat takto: pro čísla mezi 3 a 10 - výpis "dobrá hodnota" a pro ostatní výpis "špatná hodnota", program se chová zcela jinak. Přepište podmínku pro if tak, aby program dělal , to co má.

```
#include<stdio.h>
main()
{
int cislo;
printf("zadej cislo mezi 3 a 10");
scanf("%d",&cislo);
if (3 < cislo< 10) printf ("dobra hodnota");
else printf(" spatna hodnota");
}
```

Příklad 3.7

Napište program, který vytiskne znaky od 'a' do 'z' a od 'A' do 'Z' a jejich číselnou hodnotu (desítkově).

Příklad 3.8

Napište předcházející program, který vytiskne číselnou hodnotu desítkově, šestnáctkově a osmičkově.

Příklad 3.9

Co dělá tento program ?

```
#include <stdio.h>
main()
{
int i;
printf("\n Test prikazu break a continue \n");
for (i = 1; i < 20; i++) {
printf("\n%d ", i);
if (i >= 15) {
printf("Break\n");
break;
}
if (i >= 10) {
printf("Continue ");
continue;
}
printf("Posledni prikaz cyklu for");
}
}
```

Příklad 3.10

Napište program, který přečte z klávesnice číslo min, poté číslo max a poté číslo n (všechna celá) . Program přečte z klávesnice n celých čísel (užit je cyklus for) a spočítá, kolik čísel je z intervalu <min,max>. Program upravte tak, aby uživatel programu stále věděl, co má dělat.

Příklad 3.11

Napište program, který načítá celá čísla až '\n' a spočte , kolik z nich je dělitelné osmi (sedmi, třema atd.).

Příklad 3.12

Napište program za pomoci cyklu for, který vypíše na obrazovku tabulku mocnin dvou (tří, čtyř atd.) od 2^1 do 2^{20} ve tvaru:

2^1	2
2^2	4
2^3	8

Příklad 3.13

Přepište následující příkaz bez užití for a operátoru zvýšení hodnoty:

```
for (n = A; n < B ; n++) sum += n;
```

Příklad 3.14

Co udělá následující cyklus aplikovaný na řetězec?

```
while (*char_pointer ++);
```

Příklad 3.15

Následující cyklus kopíruje znakový řetězec na jiné místo. Vysvětlete, jak to provádí.

```
while ( * dest_pointer++ = * source_pointer++);
```

Příklad 3.16

Co dělá následující funkce? Nakreslete její průběh.

```
int signum(x)
{
    int x;
    {
        if (x > 0) return 1;
        else if (x < 0) return -1;
        else return 0;
    }
}
```

Příklad 3.17

Každý počítač má určitou omezenou přesnost pro reprezentaci čísel typu float a double . Pro určité velmi malé epsilon začne platit:

$$1.0 = 1.0 + \text{epsilon}$$

Napište 2 programy, které najdou největší takové epsilon pro váš počítač. Jeden program pro floats a jeden pro doubles. V předcházejícím výrazu užíjte 1.0, jak uvedeno, a ne 0.0, neboť tento výraz mnoho počítačů vyhodnocuje jiným způsobem.

Příklad 3.18

Napište funkci, která jako parametr má číslo a napíše tomu odpovídající počet mezer. S použitím této funkce napište program, který ze standardního vstupu čte znaky a opisuje je na standardní výstup. Tabulátor ale nahrazuje 5 mezerami.

Příklad 3.19

Mnoho programů, které musí přemísťovat data, používá tzv. kontrolní součet. Užití tohoto kontrolního součtu zvyšuje pravděpodobnost, že data byla přesunuta korektně. Obvyklou technikou je sečtení selkové hodnoty (sumy) všech znaků. Tj. např. byla poslány někam znaky 'e', 'f', 'g'. Celkový součet je poté 101 +102 +103 tj. 306. Zásilající stranou je poté spolu se znaky zaslán kontrolní součet. Přijímající strana z přijatých znaků také spočte kontrolní součet a porovná obě hodnoty. Napište funkci kontr_suma(), která umí spočítat kontrolní součet ze znaků zadaných z klávesnice.

Od RNDr. Dagmar Brechlerové.